

УКРАЇНСЬКА НАУКА В ХХІ СТОЛІТТІ

(всеукраїнська наукова конференція)

* Ukrainian science in the XXI century | All-Ukrainian scientific conference

Місце проведення: Одеса, Україна
9 травня 2021 року

Venue: Odessa, Ukraine
May 9, 2021

УДК 001.1

ББК 29

UDC 001.1

BBK 29

УКРАЇНСЬКА НАУКА В ХХІ СТОЛІТТІ

(всеукраїнська наукова конференція)

Українська наука в ХХІ столітті (всеукраїнська наукова конференція)

* Ukrainian science in the XXI century | All-Ukrainian scientific conference

** Украинская наука в ХХІ веке (всеукраинская научная конференция)

Місце проведення: **Одеса, Україна** | Venue: **Odessa, Ukraine**

9 травня 2021 року | May 9, 2021

ОФОРМЛЕННЯ ЦИТАТИ:

Гордій Г.Н. Економічний аналіз бухгалтерського балансу підприємства // Українська наука в ХХІ столітті (всеукраїнська наукова конференція). Видавництво Science Bulletin. Одеса, Україна, 9 травня 2021. с. 39 - 43.

ISBN 978-617-8982-29-1

© 2021 Видавництво Science Bulletin | Publisher Science Bulletin | Издательство Science Bulletin

© 2021 Автори статей | Authors of the papers | Авторы статей

Адреса електронної пошти: scien.bulletin@gmail.com

Адреса видавця (редакції): **LV-1007, Рига, Латвія**

Операційний офіс: **65039, Одеса, Україна**

ЗМІСТ (CONTENT)

1. Гордієнко Наталія Іванівна ВАРТІСНИЙ АСПЕКТ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	4
2. Григорчук Максим ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ ПРОЦЕСІВ.....	15
3. Залізняка Антон Миколайович ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ГОСТ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ	21
4. Квік Андрій Михайлович АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДІАЛОГУ МІЖ СЕКУЛЯРНИМ І РЕЛІГІЙНИМ СУСПІЛЬСТВАМИ	25
5. Фроленков Ілля, Карасьова Наталія ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА США ТА КИТАЮ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	29
6. Шарко Анна Валеріївна ОНОМАСТИКА У ТВОРАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.....	41
7. Шилепницький Павло Іванович, Олійник Анастасія Павлівна ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ, З ОДНІЄЇ СТОРОНИ, ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ, ЄВРОПЕЙСЬКИМ СПІВТОВАРИСТВОМ З АТОМНОЇ ЕНЕРГІЇ І ЇХНІМИ ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ, З ІНШОЇ СТОРОНИ.....	47
8. Шостак Любов Геннадіївна, Мільський Віталій Ігорович ПАРАФАРМАЦІЯ ЯК НЕВІДЄМНА ЧАСТИНА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	51
9. Шостак Любов Геннадіївна, Мільський Віталій Ігорович ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПАРАФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ТОВАРАМИ	58

УДК 338.2:658.15

Гордієнко Наталія Іванівна

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
(м. Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-6504-896X

ВАРТІСНИЙ АСПЕКТ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

***Анотація:** в статті розглянуто підходи до змісту економічної категорії «підприємство» з огляду еволюцію її розвитку у суспільстві, підходи до визначення економічної категорії «вартість підприємства» з позицій вартісної концепції управління, що базується на визначенні мети діяльності підприємства, яка об'єднує суспільну мету, й проявляється у необхідності задовольнити потреби суспільства та мету для власників, спрямовану на максимізацію їхнього добробуту за рахунок зростання ринкової вартості підприємства. Доведено актуальність застосування вартісно-орієнтованого підходу при визначенні достовірної оцінки вартості підприємства. Запропоновано в якості критерію оцінки вартості підприємства індикатор вартості, який визначається на основі складових показника EVA як співвідношення чистого скорегованого прибутку та середньозваженої вартості капіталу.*

***Ключові слова:** підприємство, вартість підприємства, вартісно-орієнтований підхід, економічна додана вартість, оцінка.*

Постановка проблеми. Обставини в яких знаходяться підприємства України, пов'язані не тільки з неусталеною політичною ситуацією, незбалансованістю державної інвестиційної та податкової політики, безсистемністю фінансових та організаційних перетворень, а й із проблемами у системі управління підприємствами, яка працює в авральному режимі,

орієнтована на усунення окремих проявів кризової ситуації та здебільшого є малоефективною.

Дослідження економічних відносин та взаємозв'язків у сучасній економічній традиції класифікують за рівнями управління (держава, регіон, підприємства), не акцентуючи при цьому увагу на питаннях: що являє собою економічна категорія «підприємство» як організаційно-економічне утворення, які воно має особливості та характерні риси, що є важливим з позиції визначення мети та оцінки результату його діяльності.

Сьогодні багатьма дослідниками визнається актуальність вартісно-орієнтованого підходу до оцінки діяльності підприємства, яка визначається через показник вартості підприємства, як критерію його економічного зростання й добробуту власників. Виходячи з аналізу сучасної економічної літератури впливає актуальність дослідження теоретичних та практичних підходів і моделей управління вартістю з метою адаптації їх до практики діяльності національних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вартісно-орієнтоване управління в сучасних умовах є розповсюдженим підходом, визнаним зарубіжними й вітчизняними науковцями та практикаками. Незважаючи на чисельність наукових праць відомих вчених, присвячених управлінню вартістю, невирішеними залишаються багато питань, серед яких: неоднозначність критеріїв оцінки вартості, брак адаптованих до реалій України моделей управління вартістю. Особливий інтерес представляє дослідження переваг вартісної концепції в управлінні результативністю діяльності підприємств, що надає можливість достовірно оцінювати його вартість, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства та прозорості управління [1; 2; 3].

Значущість та актуальність питань, які вимагають вирішення та відповідають рівню господарського розвитку підприємств у загальному процесі системних перетворень економіки, обумовлює необхідність розробки нових

методик і моделей управління результативністю діяльності на базі вартісно-орієнтованого підходу та підтверджує актуальність проведених досліджень.

Сучасний погляд на економічну категорію «підприємство» в сучасній літературі, як на інституційну систему, яка існує у комплексі політичних, економічних, правових, соціально-культурних та ін. систем ієрархічного середовища суспільства [4; 5] та базується на ретроспективному аналізі та узагальненні розвитку цієї економічної категорії дає підставу вважати актуальними питання дослідження та уточнення її змісту.

У вітчизняній практиці питання визначення вартості підприємства виникають при: продажу; оренді; реорганізації, додатковій емісії акцій та викупі акцій у акціонерів. Однак, оцінці вартості підприємства з метою управління діяльністю не приділяється достатньої уваги, тому це є проблемою що потребує дослідження стосовно визначення показника, який би відображав тенденції зміни вартості підприємства.

Отже, з огляду на еволюцію економічних категорій «вартість» й «підприємство» у процесі економічного розвитку суспільства, різноманітність тлумачення та визначення у сучасній нормативній та економічній літературі, їх зміст потребує аналізу і уточнення.

Мета статті. Стаття має за мету аналіз змісту економічної категорії «вартість підприємства», підходів, методів і моделей оцінки вартості та їх адаптація до національного обліково-аналітичного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення думок дослідників показало, що під категорією «підприємство», як правило, розуміється така економічна система, яка має структуру, функціонує у ієрархічному інституційному середовищі суспільства, й здійснює свою діяльність в межах відповідних інституційних відносин і обмежень [6;7; 8].

Системний підхід розглядає «підприємство» як цілісну, динамічну, саморегульовану економічну системою, яка включає відносно відокремлені

взаємопов'язані елементи та підсистеми, що мають специфічні цілі спрямовані на досягнення загальної мети діяльності [9; 10].

З позиції ресурсного підходу «підприємство» це відносно відособлена економічна система спрямована на досягнення конкурентних переваг та певних результатів, яка має специфічні здатності і внутрішні ресурси [11; 12; 13; 14].

Ринковий підхід ґрунтується на концепції, що результати діяльності підприємства взаємопов'язані та обумовлені ринковою структурою. Якість і ємність ринку, його структура в умовах конкуренції обумовлює результати діяльності [15; 16; 17].

Виходячи з принципів ресурсно-ринкового підходу до управління, підприємство розглядається як «особлива форма соціально-економічного утворення», яка має такі ознаки як універсальність, фундаментальність, взаємопов'язаність [15, с. 17].

Підсумовуючи можна дійти висновку, що більшість дослідників розглядають економічну категорію «підприємство» як форму соціально-економічне утворення, що функціонує з метою виробництва продукції, товарів, робіт, послуг, діяльність якого спрямована на отримання результату що відповідає меті діяльності.

Як правило під метою діяльності розуміють результат у вигляді одержаного прибутку. Однак, цей факт не завжди свідчить про успішність діяльності, тому що вартість підприємства під впливом різних факторів може зменшуватися навіть при наявності прибутку. Під метою діяльності також розуміють спрямованість на: ефективне використання ресурсів в сучасних умовах та у перспективі; зниження рівня небезпек, що впливають на зміни в структурі капіталу; підвищення надійності та стабільності діяльності, що визначається характером виробничих відносин і організаційних зв'язків, станом матеріальних ресурсів, підвищенням вартості підприємства.

У сучасній економічній науці вартість розглядається як базова категорія у економічній теорії. Спираючись на її аналіз, проведений багатьма

дослідниками можна констатувати, що до 80-х років XIX століття існувало два підходи щодо визначення вартості підприємств. Перший характеризував її як суб'єктивну корисність об'єкту оцінки, а другий як суму об'єктивно необхідних витрат на її створення [16, 17].

Під оцінкою вартості підприємства найчастіше розуміють визначення у грошовому вимірі вартості, яка враховує корисність та пов'язані з одержанням цієї корисності витратами [18, с.15].

В зарубіжних країнах вартісна концепція управління отримала широке розповсюдження починаючи з 90-х років XX століття, вона тлумачить вартість компанії як грошовий критерій успішного економічного зростання [19, 20]. Перспективним методичним підходом до управління вартістю підприємства в сучасних умовах є концепція *EVA*, яка базується на принципах ринкової економіки: юридичної й економічної самостійності; самоокупності; матеріальної відповідальності; свободи ціноутворення; матеріальної зацікавленості у результатах праці та спрямована на досягнення максимального добробуту акціонерів.

Розповсюдженим методологічним підходом до визначення вартості підприємства на основі оцінки дисконтованих грошових потоків вважається середньозважена вартість капіталу – *WACC* (weighted average cost capital).

Нами, в якості критерію результативності діяльності підприємства запропоновано індикатор вартості, який втілює мету діяльності підприємства, а саме спрямований на зростання вартості. Індикатор, як критерій зростання вартості підприємства розраховується на основі показника *EVA* (Economic Value Added) (за формулою 1) [21] у межах концепції управління, спрямованого на створення вартості (*VBM*, Value-Based Management).

$$EVA_t = NOPAT_{t33KO} - WACC * CE_{t33KO} \quad (1)$$

де $NOPAT_{t33KO}$ (net operating profit after taxes) — це чистий операційний прибуток після сплати скорегованих податків, який складається з прибутку

від використання активів підприємства та відсотка виплаченого кредиторам з чистого прибутку;

$CE_{\text{тзюор}}$ (capital employed) — скорегований інвестиційний (довгостроковий) капітал;

$WACC$ (weighted average cost capital) — середньозважена вартість капіталу, яка відповідає рівню дисконту для приведення майбутніх значень EVA в теперішні.

Індикатор вартості визначається як співвідношення чистого скорегованого прибутку – $NOPAT$ та середньозваженої вартості капіталу – $WACC * CIK_t$ (формула 2).

$$J_v = \frac{NOPAT}{WACC * CIK_t} \quad (2)$$

Основною перешкодою визначення EVA у національній системі обліку є необхідність трансформації показників розрахованих за П(с)БО (Положень (стандартів) бухгалтерського обліку) до МСФЗ (Міжнародних стандартів фінансової звітності). Це є складною задачею у зв'язку з наявністю методологічних розбіжностей при розрахунку показників, усунення впливу яких можна здійснити шляхом трудомістких корегувань бухгалтерського прибутку з метою наближення до грошового потоку.

Відповідно до П(С)БО України підприємства застосовують форму звіту, у якому витрати класифікуються за функціями. Виходячи з цього, для складання звіту про фінансові результати відповідно до $GAAP USA$ українським підприємствам потрібно оберати багатокроковий спосіб його складання, коли чистий прибуток від звичайної діяльності розраховується шляхом співставлення витрат до відповідних доходів. Крім того, такі показники, як $NOPAT$ та $WACC$ – складові у формулі EVA теж потребують відповідних розрахунків для адекватної трансформації.

Дослідження, проведені багатьма зарубіжними авторами, довели правомірність застосування приблизного способу розрахунку EVA , що

базується на проведенні корегувань еквівалентів власного капіталу та чистого операційного прибутку у таких аспектах, як витрати на дослідження і розробки, резерви LIFO, коректування на використання лізингу, резерви по сумнівних боргах, відкладені податки, амортизація гудвілу та інші. Правомірність використання приблизного способу розрахунку EVA для визначення вартості публічних акціонерних компаній на практиці у свої дослідженнях довели Т.В. Момот [22], П.Е. Ситнік [23] та ін.

Завдяки такого підходу вартість компанії визначається на основі реальних прибутків, що можуть бути отримані акціонерами і на відміну від показників чистого прибутку на одну акцію (EPS, earnings per share), ринкової додаткової вартості (MVA, Market Value Added), прибутковості інвестицій (ROIC, return on invested capital), прибутковості акціонерного капіталу (ROE, return on equity) дозволяє аналізувати важливі складові вартості компанії.

Для визначення J_v використаний приблизний спосіб розрахунку EVA, адаптований до національної фінансової звітності (Формула 3):

$$J_v = \frac{ЧП(1-C) + A + ВС(1-C)}{\left(BKVi \frac{BK}{IKC} + ПСi \frac{ЗК}{IKC} \right) IKC}, \quad (3)$$

де $ЧП(1-C)$ – скорегований чистий прибуток;

$СП$ – ставка податку на прибуток;

A – амортизація;

$ВС$ – сплачені відсотки;

BK – власний капітал;

$ЗК$ – позиковий капітал;

IKC – скорегований інвестований капітал;

$BKVi$ – вартість власного капіталу;

$ПСi$ – середньозважена процентну ставка за короткостроковими кредитами.

Величини показників були розраховані на основі інформації

управлінського персоналу про банківські запозичення, тенденції зростання власного капіталу та виробничої програми, що ґрунтується на аналізі виробничо-господарської діяльності будівельних підприємств м. Харкова.

Інформація про середні ставки за строковими депозитними вкладками й середні ефективні ставки по кредитах на поповнення оборотних коштів отримана з аналітичного звіту про ринок кредитування малого і середнього бізнесу.

Динаміка індикатора вартості дозволяє діагностувати стан підприємства, який визначається на основі аналізу тенденції зміни його фактичної величини за попередні періоди діяльності. Вважається, що мінімальна очікувана величина індикатора вартості яка відповідає очікуванням власників, повинна дорівнювати одиниці, тобто чистий скорегований прибуток дорівнює середньозваженій вартості капіталу.

Висновки. В результаті проведеного дослідження:

Встановлено, що вартість підприємства є результатом його діяльності й ознакою підвищення добробуту власників та інших зацікавлених сторін. Різноманітність теоретичних та методичних підходів і неоднозначність трактувань в економічній літературі сутності ринкової вартості підприємства у теоретичному, законодавчому і практичному аспектах є доказом складності цієї економічної категорії, до тлумачення якої слід підходити залежно від мети оцінки та сфери її застосування.

Визначено зміст понять «підприємство», як форми соціально-економічного утворення, що функціонує з метою виробництва продукції, товарів, робіт, послуг, діяльність якого спрямована на отримання результату що відповідає меті діяльності та управління «вартістю підприємства», як дії, спрямованої на виявлення негативних тенденцій зміни вартості шляхом своєчасного впливу через наявні важелі й організаційно-технічні заходи, що дозволяє створити умови для зростання вартості, стабільності діяльності, фінансової сталості та інвестиційної привабливості підприємства.

Управління результативністю діяльності підприємства необхідно здійснювати, виходячи з загальної мети, яка об'єднує суспільну мету, й проявляється у необхідності задовольнити потреби суспільства у продукції, товарах, робіт, послуг, що ним виробляється та мету для власників, спрямовану на максимізацію їхнього добробуту за рахунок зростання ринкової вартості підприємства.

Запропоновано як критерій для оцінки вартості підприємства індикатор вартості, який визначається на основі складових показника EVA як співвідношення чистого скорегованого прибутку та середньозваженої вартості капіталу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- Martin J. (2000) Value Based Management. The Corporate Response to the Shareholder Revolution / J. Martin, P. William. – Boston: Harvard Business School Press, 2000. – 249 p.
- Коупленд Т. Expectations-Based Management: как достичь превосходства в управлении стоимостью компании / пер. с англ. Э. В. Кондуковой. Москва, 2009. 384 с.
- Culture Matters / ed. by Yarrison L. E., Huntington S. P. — N. Y., 2000. — 520 p.
- Бригхем Ю. Гапенски Л. Финансовый менеджмент: в 2 т. / пер. с англ. В. Ковалев. СПб.: Экон. шк., 1998, Т. 1. 497 с.
- Брейли Р. Майерс С. Принципы корпоративных финансов / пер. с англ. Н. Барышникова. Москва: Олимп-Бизнес, 1997. 1087 с.
- Gordiyenko N. I., Gordiyenko T. V. Construction enterprise as a special form of socio-economic formation // Economics, management, law: challenges and prospects: Collection of scientific articles. - Discovery Publishing House Pvt. Ltd., New Delhi, India. 2016. - P57-62.
- Нуриев Р.М. Эволюция институциональной теории. *Постсоветский институционализм* / под ред. Р. М. Нуриева, В. В. Дементьева. Донецк, 2005. С. 6–31.
- Юдин Э. Г., Блауберг И. В. Основание общей теории систем. Москва, Наука, 1974. 279 с.
- Квейд Э. Анализ сложных систем / пер. с англ. И. И. Андреева, И. М. Верещагина. Москва, Сов. радио, 1969. 214 с.

- Чистов Л. М. Экономика строительства: эффективное управление. Системный, ресурсный, оптимизационный, программно-целевой, экспоненциальный подходы. 2-е изд. Питер. Москва, 2003. 640 с.
- Друкер П. Ф. Задачи менеджмента в 21 веке / пер.с англ. Н. Макарова. Москва. Вильямс, 2002. 220 с.
- Кожин В. А. Стратегическое управление предприятием : теория и практика. Нижний Новгород: НИМБ, 2002. 262 с.
- Азоев Г. Л. Челноков А. П. Конкурентные преимущества фирмы. Москва. ОАО «Типография «Новости», 2002. 256 с.
- Бай С. І. Розвиток організації: політика, потенціал, ефективність: монографія. Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 280 с.
- Катькало В. С. Ресурсная концепция стратегического управления: генезис основных идей и понятий *Вестник Санкт Петербургского государственного университета. Сер. Менеджмент.* 2002. № 4. С.20—42.
- Тис Д., Пизано Г., Шуэн Э. Классика теории стратегического управления. *Вестник Санкт-Петербургского государственного университета.* 2003. № 32. С. 133—136.
- Федотова М. А. Оценка бизнеса: учебник / под. ред. А. Г. Грязновой. Москва. Финансы и статистика, 2002. 512 с.
- Островська Г. Категорія «вартість підприємства»: методологічні підходи. *Галицький економічний вісник.* 2008. № 3. С. 3—12.
- Щербаков В. А., Щербакова Н. А. Оценка стоимости предприятия (бизнеса). 2-е изд. испр. Москва: Омега-Л, 2007. 288 с.
- Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал / пер. с англ. Р. М. Энтова. Москва. Прогресс. 1993. 488 с.
- Gitman, L. J. (2003) *Fundamentals of investing* / L. J. Gitman, M. D. Joehnk. — 9th ed. — N. Y. : Pearson, 2003. — 1006 p.
- Worthington A.(2001) *Economic Value—Added: a Review of the Theoretical and Empirical Literature* / A. Worthington, T. West. *Asian Review of Accounting.* — 2001. — Vol. 9, № 1. — P. 67—86.
- Момот Т. В. Модель вартісно—орієнтованої корпоративної стратегії як інструмент забезпечення реалізації стратегії економічного розвитку акціонерного товариства / Т. В. Момот // *Економіка і регіон.* — Полтава, 2005. — № 4. — С. 158—163.
- Ситник П. Е. Использование показателей экономической прибыли для построения регионального рейтинга российских публичных компаний / П. Е. Ситник // *Корпоративные финансы.* — 2008. — № 4. — С. 114—121.

Gordiyenko Natalia Ivanivna

candidate of economic sciences, professor,

O.M. Beketov National University of Urban Economy

(Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6504-896X

THE VALUE ASPECT OF ENTERPRISE ACTIVITY ASSESSMENT

***Abstract:** the article considers approaches to the content of the economic category "enterprise" in view of the evolution of its development in society, approaches to determining the economic category "value of the enterprise" from the standpoint of the value concept of management based on defining the purpose of the enterprise, which is manifested in the need to meet the needs of society and the owners' goal, aimed at maximizing their well-being by increasing the market value of the enterprise. The relevance of the application of value-oriented approach in determining a reliable assessment of the value of the enterprise is proved.*

A value indicator is proposed as a criterion for assessing the value of the enterprise, which is determined based on the components of the EVA indicator as the ratio of net adjusted income and weighted average cost of capital.

***Keywords:** enterprise, enterprise value, value-oriented approach, economic value added, evaluation, assessment.*

УДК 327.8

Григорчук Максим

Київський інститут міжнародних відносин
(м. Київ, Україна)

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація: у статті аналізується гібридні процеси в політиці України, Європи та зарубіжних країн.

Ключові слова: політика, гібридні процеси, спецслужби.

Прагнення України розвивати демократичні права та свободи та продовження інтеграційних процесів направлених на поглиблення співпраці з сучасними глобальними економічними та безпековими організаціями в 2014 році зіштовхнулося з низкою нових гібридних викликів та загроз, до яких ми не були готові. Останні події в Україні по відбиттю збройної агресії РФ проти України демонструють тотальну неготовність суспільства протистояти гібридним викликам та загрозам ззовні та розуміти їх суть. Особливо це помітно коли широко використовуються дипломатичні, економічні, інформаційні та воєнні компоненти гібридних впливів одночасно та в довільній комбінації.

Питання протидії гібридним впливам змушує Україну розглядати нові концепти та формати стратегій направлених на забезпечення національних інтересів держави в сфері зовнішньої політики. Останнім часом уряди провідних країн світу ставлять перед своїми експертами низку пріоритетних завдань щодо оцінки та розробки методів протидії сучасним гібридним загрозам.

На даний час більшість українських та західних експертів зіштовхнулися з проблемою оцінки зовнішньополітичних процесів через призму гібридних викликів та загроз та змін принципів використання норм міжнародного права та

функціонування безпекових об'єднань країн, які направлені на забезпечення глобального миру та спокою громадян (глобальних та регіональних блоків).

Першим широкоформатним дослідження гібридних впливів в Україні стала монографія «Світова гібридна війна: український фронт» [1] видана в 2017 році Національним інститутом стратегічних досліджень України під загальною редакцією Володимира Горбуліна. За його оцінками поняття гібридної війни на сьогодні «охоплює явище набагато ширше, ніж сучасні форми ведення бойових дій, види війн майбутнього або назви конфліктів змішаного типу». На думку В.Горбуліна зараз мова йдеться про оформлення нового виду глобального протистояння у сучасному міжнародному безпековому доквіллі, яке є дуже нестабільним та потребує негайної реакції міжнародного соціуму.

Поряд з тим західні теоретики та практики гібридних впливів вже тривалий час досліджують цю проблематику, але лише в контексті збройного протистояння країн та лише теоретично досліджували це питання. Збройна агресія Російської Федерації 2014 року зробила з України хороший полігон для дослідження процесів протидії гібридним загрозам. Аналізуючи тенденції розвитку міжнародних відносин та зміни геополітичних стратегій країн, які претендують на роль глобальних та регіональних лідерів, можна з впевненістю говорити про поглиблення глобальної кризи міжнародних відносин, яка ускладнена використанням гібридного інструментарію для досягнення власних політичних інтересів.

На думку ж західних експертів гібридне втручання у XXI столітті є стратегічною практикою, яка спирається на арсеналі невійськових можливостей і рефлексивних методів управління з метою маніпулювання різномірними цілями, розділивши їх. Ці інструменти більш-менш приховані для того, щоб забезпечити гібридному агресору офіційні заперечення, і дати йому можливість маніпулювати наявними засобами без підвищення сприйняття їх загрози. Ідея полягає в тому, щоб проводити заходи не в лобовому протистоянні, а послабити

рішучість супротивника більш тонкими засобами дозованого втручання, й таким чином підірвати його внутрішню згуртованість.

Сьогодні варто зазначити, що гібридні впливи прагнуть використовувати різноманітні елементи, які ґрунтуються на наявних вразливостях цільової аудиторії. За оцінками західних експертів Фінського інституту досліджень зовнішньої політики [2] основними групами впливів на глобальні зовнішньополітичні процеси є такі:

- підпільна дипломатія;
- геоекономіка;
- дезінформація.

Таємна дипломатія є однією з форм прихованої дії, яка включає в себе сприяння формуванню «контреліти» і культивує локальні підірвні організації, щоб створити безлад в цільовій країні. Вона може приймати форму підтримуючої радикальні або сепаратистські політичні партії, підтримуючої проксі і інших агентів впливу, а також виховання рухів протесту. Її мета полягає в тому, щоб послабити підтримку центрального уряду і створити більш поляризоване політичне середовище. Точки тиску – будь-які релігійні або етнічні розбіжності, антиурядові і настрої проти політичної еліти, або спірні політичні питання, - використовуються як засіб підриву довіри і законності дій уряду. Повстанці при підтримці США «контрас» в Нікарагуа і Ірану підтримку Хезболли в Лівані забезпечують великою кількістю прикладів ефективності підпільної дипломатії.

Хоча таємна дипломатія, як правило, пов'язана з використанням секретних спецслужб, вона може також використовувати злочинні організації в якості проксі-серверів, забезпечуючи як додаткові потужності і заперечення (ідеальним прикладом такого підходу є т.зв «ЛНР» та «ДНР»). Прикладом таких підходів можуть бути і підтримка Комуністичною партією Китаю злочинців під час масових протестів в Тайвані. Використання вуличного насильства з боку найманих головорізів і банд можуть бути підґрунтям для розпалювання етнічної

і політичної напруженості. Інша доречна арена, де лінія між розвідувальними службами і злочинними групами стає туманною в кіберпросторі, де кіберактивісти і хакерські групи беруть участь в заходах, які складно відстежити та дослідити.

Геоeкономіка передбачає використання економічних інструментів для проведення стратегічних операцій впливу в цільових країнах. Економічний примуси, такі як використання санкцій, є класичним і відвертим прикладом геоeкономіки, але в арсеналі гібридних засобів, геоeкономіка приймає більш тонкі форми, призначені не на пряме досягнення цілей, а на опосередковане прийняття об'єктом впливу потрібного рішення. Хорошим прикладом є використання Росією своїх енергоресурсів як засіб політичного руху «клинів» в країнах-членах ЄС, а також між ними на європейському рівні. Кремль також спрямує великі суми грошей на підтримку популістських і анти-європейських партій і рухів для прискорення відцентрових сил в стратегічних секторах ЄС.

Крім того, існує цілий ряд інших економічних важелів, доступних для зовнішніх впливів. Одним з варіантів є розвиток зв'язків з лідерами галузі і політиками, пропонуючи їм можливості для бізнесу. Це полегшує мережу афіліювання місцевого бізнесу в органах влади, які мають виступати від імені зовнішнього джерела (джерела отримання економічних преференцій) і применшувати будь-які загрози, пов'язані з ним. Як вчені і журналісти задокументували, Китай мав великий досвід у використанні цього підходу, особливо коли справа доходить до союзників США в Австралії і Новій Зеландії. За допомогою цілеспрямованої політики Пекін використовував місцеві ресурси зазначених країні встановив ділову мережу і грошові канали для великих політичних партій. Кінцева мета полягала в створенні значних розбіжностей у американських союзників в Тихоокеанській зоні.

Дезінформація - навмисне поширення неправдивої або недостовірної інформації в системі зв'язку цільової країни або групи країн. Ця категорія охоплює різні форми інформаційного впливу за рахунок використання сучасних медіа-

технологій, спеціальних інформаційних заходів в кіберпросторі і працює як помножувач сили, що сприяє ефективному поширенню та довірі до дезінформації. Інколи впровадження дезінформаційних впливів носить вирішальний характер в проведенні гібридних впливів. Сьогодні рівень дезінформації значно підвищився, і країни починають все ширше і ширше використовувати елементи часткового або повного викривлення достовірної інформації в потрібному для організатора контексті. Цитуючи віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Дмитра Кулебу на конференції «Гібридні загрози: зрозуміти, адаптуватись, реагувати» сьогодні Україна зіштовхнулася з потребою протидії не в ланці «правда-неправда», а в ланці «правда-правда» (у кожній сторони конфлікту є свою правду).

Таким чином вважається за потрібним в подальшому при проведенні аналізу зовнішньополітичних процесів в світі звертати увагу на гібридні впливи провідних геополітичних акторів. Особливе значення при аналізі зовнішньої політики слід приділяти трьом чинникам зовнішніх впливів: підпільна дипломатія, геоекономіка, дезінформація.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Монографія «Світова гібридна війна: український фронт», за загальною редакцією В.Горбуліна;

<https://www.fiia.fi>

Grigorchuk Maxim

Kyiv Institute of International Relations

(Kyiv, Ukraine)

**THE FOREIGN POLICY IN CONDITIONS
MODERN HYBRID PROCESSES**

***Abstract:** the article analyzes hybrid processes in the politics of Ukraine, Europe and foreign countries.*

***Keywords:** policy, hybrid processes, special services.*

УДК 582.998.1

Залізняк Антон Миколайович

молодший науковий співробітник

Національний дендрологічний парк «Софіївка»

НАН України НДП «Софіївка» НАНУ

(Умань, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ГОСТ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

***Анотація:** розглянуто особливості гост, виявлення можливості, доцільність використання їх різних видів в озелененні, покращенні асортименту рослин на будь-якій території, створенні композицій з урахуванням їх біологічних особливостей.*

***Ключові слова:** госта, ландшафтний дизайн, рослини*

Завдяки високим декоративним якостям гості здавна культивувались у Японії, Кореї та Китаї. У Японії гості культивувались близько тисячі років тому. Енгельберт Кемпфер, вчений, який працював на острові Нагасакі та отримав дозвіл вільно пресуватись країною, став першим європейцем, якому довелося бачити гості. Оскільки у Японії природні багатства пильно охоронялись, збір та вивіз рослин за її межі був суворо заборонений. Лише в 1829 році німецький вчений Ф.Зібольд отримав виняткове право подорожувати країною та збирати рослини з можливістю подальшого їх вивезення. Він зібрав 14 різновидів гост та передав їх до Лейденського ботанічного саду. Наступні 30 років, аж до самої смерті, Ф. Зібольд займався вирощуванням улюблених рослин та їх розповсюдженням. Через кілька десятків років гості вже представлені у колекціях всіх європейських ботанічних садів та деяких приватних колекціях. З 1839 року їх почали вирощувати в Сполучних Штатах Америки, де рослини набули особливо великої популярності [1].

Озеленення населених міст – одно з важливих завдань для покращення умов життя людини особливо в містах. Перш за все це стосується територій, де розміщені дитячі та навчальні заклади, лікарні і, звичайно, житлові масиви.

В складі насаджень повинні бути породи без колючих та отруйних рослин, а також такі, що викликають забрудненість повітря насінням, пухом та алергійним пилом.

Окрім санітарно-гігієнічних функцій рослини виконують ще й естетичні функції. Увагу привертають насамперед індивідуальні форми, композиції, розміри, контрастність, гармонія, колорит, оригінальність груп, їх крона, листя, квітки та плоди [2].

Для цих цілей часто застосовують декоративно-листяні рослини, якими оформлюють парки, квітники, сквери. Однією з найбільш привабливих і в той же час маловимогливих рослин є *Hosta Tratt*, більш відома серед садівників під старою назвою функія. Ця рослина відрізняється надзвичайною формою, розмірами та забарвленням листків, нерідко красивими квітками. Її застосовують в поодиноких посадках на газонах, у кам'янистих садах, особливо ефектні в бордюрах пістряво-листяні форми.

Гости універсальні рослини, незамінні в декоративному садівництві. Вони придатні для посадки в бордюрах, міксбортерах, вздовж доріжок, групами або поодинокі на газонах, у кам'янистих садках, у водойм. Відстань при посадці 30-35 см, але рослини виглядають привабливо (особливо великі), якщо їх розмістити на більшій відстані одну від одної [3].

Листки – чудовий зрізний матеріал для букетів і квіткових композицій, особливо в низьких вазах. Вони гарні і в сухому вигляді, але їх важко транспортувати. У народу Південно-Східної Азії гости використовують як їстівну і лікарську рослину [4].

Також гости можна використовувати для обрамлення газонів, доріжок, клумб, солітерних посадок, міксбортерів, обрамлення пристовбурних кругів дерев, посадки для створення фону як кольорового, так і об'ємного. Гостями

можна підкреслити плакучу рослину або використати гру кольору, коли посадити жовтолисту і голубу госту. Їх можна використовувати на гірці, можна з їх допомогою притінити коріння ломиносів, можна використовувати в поєднанні з іншими пістряво листковими рослинами. Вони гарно виглядають біля ганку поряд з капріфол'ю, чудові біля водойми, у садках з джерелом, фонтанами, у альтанок і в поєднанні з іншими елементами архітектури [5].

Гости використовують у ландшафтному дизайні, так як ці рослини невибагливі, їх можна підібрати, на будь-який смак і мікроклімат любого місця на ділянці. Зовсім недавно з'явилися мініатюрні гости. Ця група різноманітно представлена серед найбільш дорогих суперновинок світового квітникового ринку. Мініатюрні сорти дуже підходять для малих садів і альпінаріїв. Дуже гарно вони виглядають на передньому плані міксбортерів, в контейнерній культурі. Вони рідко зустрічаються у продажу. Але в колекціонерів і в садових центрах вони вже є [6].

Завдяки широкій екологічній пластичності та винятковій декоративності хоста користується великою популярністю у фахівців з озеленення. Вона використовується для створення бордюрів, в одинарних та групових посадках на фоні газону, по периметру квітників, на кам'янистих гірках та біля водойм. Однак для більш успішного і раціонального використання цієї рослини в практичному озелененні потрібно вирішити цілу низку завдань, зокрема дослідити динаміку росту і розвитку різних видів та культиварів під час їх онтогенезу, вивчити показники, що відображують рівень репродуктивної здатності при різних способах штучного вегетативного розмноження, продуктивність насінневого розмноження, порівняти ефективність різних способів розмноження і зробити висновки щодо їх доцільності.

Отже, біологічні особливості різних видів гости свідчать, що види цієї рослини дуже різноманітні, декоративні та невибагливі. Композиції з використанням їх можуть бути різного функціонального і декоративного призначення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- Іванковська І. В. Первинне інтродукційне випробування видів роду госта (*Hosta tratt*) у дендропарку «Софіївка». Інтродукція рослин. №3., 2004.
- Кустовська А. В. Оцінка концепції комплексного озеленення міських населених пунктів. Охорона навколишнього природного середовища / Protection of environment. 2016. №3. С. 85–89.
- Декоративне травянисте растения для открытого гранта. JL: Наука, 1977. 459 с.
- Реут А. А. Фитохимическое исследование представителей рода *Hosta*. Эпоха Науки. №19. С. 182–185.
- Вяткин А. Хоста – жемчужна тенистого сада. Цветоводство. 2004. № 5. С. 32-33.
- Альохин А.А. Каталог цветочно-декоративных растений ботанических садов СНГ и стран Балтии. Минск: Изд-во Э.С. Гальперина, 1997. 476 с.

Zalizniak Anton Mykolayovych

Junior Research Fellow

Sofiyivka National Dendrological Park

NAS of Ukraine NDP "Sofiyivka" NASU

(Uman, Ukraine)

FEATURES OF USING DIFFERENT TYPES OF GOST IN LANDSCAPE DESIGN

***Abstract:** considered the features of *Hosta*, identifying opportunities, the feasibility of using their different species in landscaping, improving the range of plants in any area, creating compositions based on their biological characteristics.*

***Keywords:** *Hosta*, landscaping, plants*

УДК 342.7

Квік Андрій Михайлович

здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
(м. Чернівці, Україна)

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДІАЛОГУ МІЖ СЕКУЛЯРНИМ І РЕЛІГІЙНИМ СУСПІЛЬСТВАМИ

***Анотація:** в тезах проаналізовано проблематику потреби діалогування двох, на перший погляд несумісних світоглядних парадигм, а саме: релігійності та секулярності. Коротко охарактеризовано основні підходи дослідників стосовно концепції побудови такого виду синергії. Окреслено глобальні світові тенденції, що слугують підставами для необхідності філософської рефлексії стосовно окресленої проблематики.*

***Ключові слова:** постсекулярність, секулярність, релігія, діалог.*

Сучасні суспільні тенденції, що носять глобальний характер, впливають на переформатування методологічних аспектів вивчення феномену релігії, не виключно тільки як складову приватної сфери людини, але як вагомого чинника у публічному та політичному житті. Переосмислення ролі релігії та її суспільних функцій виникло внаслідок зростання впливу фундаменталістських релігійних течій, популяризація в масах нових релігійних рухів, спрямування зусиль традиційних церков у напрямку успішного власного уприсутнення в публічному просторі, зростання ролі релігійних ідентифікації та мотивації в площині міжнаціональних та політичних конфронтацій [1, с. 8].

Вищенаведену проблематику варто аналізувати в ключі парадигми постсекулярності, котра головним чином була розпрацьована німецьким соціологом та філософом Ю. Габермасом. Постсекулярність не означає відновлення домінантного статусу релігії, однак стосується встановлення

принципу рівності громадян не зважаючи на їхні культурні та релігійні відмінності. В цьому ключі згадується про необхідність наявності релігійної незаангажованості та нейтральності державної влади, що в свою чергу аж ніяк не означає тотального виключення з політичної чи публічної сфер релігійних висловлювань [2, с. 96]. Для успішної реалізації постсекулярної концепції повинна відбутися низка етапів процесу рефлексії релігійної людини. Зокрема носії релігійної свідомості повинні вибудувати прийнятні відносини із представниками інших конфесій та релігій; віднайти релевантну позицію рецепції авторитету наук, котрі користуються монополією в сфері світських знань; усвідомити потребу власної інтеграції в середовище конституційної держави, етичні норми котрої верифікуються профанною мораллю [3, с. 152].

Значне зростання інтересу до феномену релігії свідчить також про розчарованість суспільством ідеями пропонованими секулярною світськістю. Сучасний стан справ унеможлиблює тотальне дистанціювання носіїв секулярного світогляду від релігійної сфери. Саме тому характерною рисою постсекулярної парадигми є заміна принципу взаємовиключення на взаємоіснування, жорсткого монологізму на єдність антитетичностей. «За великим рахунком, постсекулярне суспільство – це суспільство, в якому релігійне і секулярне існують разом і попри певну парадоксальність лише завдяки одне одному» стверджує дослідник О.В. Марченко. [4, с. 59]

З огляду на тенденції глобального світу, котрі прямують в напрямку відмови від протистояння секулярності та релігійності, боязнь притаманна релігійному середовищу перед секуляризацією, а секулярному ж перед релігієзацією, втрачає свою актуальність. В умовах плюралізації релігійних та секулярних типів світобачень, виникає потреба в перегляді способу функціонування як глобальної релігійної системи, так і секулярної концепції, що головним чином визначаються якістю їхніх відносин та співжиття, котре є невідворотним [5, с.196]. Таким чином постсекуляризм вносить деструктивний вплив на бінарну опозицію релігійного та секулярного суспільств,

встановлюючи послідовні, а подекуди і причинні зв'язки між релігійністю та секулярністю. Що у свою чергу зумовлює потребу діалогу, двостороннього навчання, пристосування один до одного даних двох різних видів свідомості [2, с. 96]. В такий спосіб виникає розуміння тієї обставини, що продуктивний розвиток суспільної свідомості повинен охоплювати як світську так і релігійну ментальність, котрі є певним чином рефлексивно видозмінені [6, с. 70]. Внаслідок такого поступового процесу відбувається взаємозбагачення світськості та релігійності, виникає новий тип комунікації, а також долається образливий для релігійних меншин тип «заступницького» ставлення до них зі сторони конституційної держави [2, с. 97]

Однак наслідки такої реалізації постсекулярної парадигми можуть і негативно впливати як на феномен релігії в цілому, так і на теологічні концепції конкретних релігійних спільнот. Зокрема дослідник І.В. Загребельний висвітлює в негативній конотації модель повернення релігії, запропоновану Ю. Габермасом. Наводячи приклади наслідків «відрефлексованих» теологічних поглядів протестантських деномінацій стосовно актуальної проблематики священства чи ліберальні віяння в середовищі католицизму, а також номінальної конфесійної приналежності в православ'ї [3, с. 153]. Чи в такому ключі варто бачити «зрефлексовану релігію», котра підлаштовує власні норми згідно рамок профанної моралі? Ймовірно точну відповідь на це питання можна буде спостерігати в суспільному середовищі найближчим часом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- Вашрова Н.В. Реконструкція релігійного виміру публічної сфери в сучасних теоріях соціології релігії. *Український соціум. Соціологія*. 2013. № 4(47). С. 7-16
- Кузнецова К.Ю. Концепція «постсекулярного суспільства» та ствердження необхідності діалогу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2015. № 53. С. 95-101

Загребельний І.В. Секуляризм, десекуляризація, постсекулярність: до проблеми релігійної характеристики сьогодення. *Філософські обрії*. 2013. № 30. С. 150-157

Марченко О.В. Діалектика секулярного та постсекулярного в сучасному філософсько-релігієзнавчому дискурсі. *Вісник Черкаського університету. «Філософія культури, філософія релігії, філософія мови»*. 2016. № 2. С. 54-61

Филипович Л. Релігійні і секулярні світи: проблеми взаємин з огляду на суспільні трансформації XXI ст. *Науковий щорічник «Історія релігій в Україні»*. 2019. № 29. С. 192-197

Хабермас Ю., Ратцингер Й. (Бенедикт XVI) Діалектика секуляризації. О разуме и религии / Пер. с нем. (Серия «Современное богословие»). Москва : Библийскобогословский институт св. апостола Андрея. 2006. 112 с.

Kvik Andriy Mykhailovych

candidate of the degree of Doctor of Philosophy

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine)

AXIOLOGICAL POTENTIAL OF DIALOGUE BETWEEN SECULAR AND RELIGIOUS SOCIETIES

***Abstract:** the theses analyze the issue of the need for dialogue of two, at first glance incompatible worldview paradigms, namely: religiosity and secularity. The main approaches of researchers to the concept of constructing this type of synergy are briefly described. The global world tendencies which serve as the bases for necessity of philosophical reflection concerning the outlined problems are outlined.*

***Key words:** post-secularity, secularity, religion, dialogue.*

УДК 339.548

Фроленков Ілля

студент 4 курсу, спец. міжнародні відносини
Київський національний університет культури і мистецтв
(Київ, Україна)

Науковий керівник:

Карасьова Наталія

доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних відносин
Київський національний університет культури і мистецтв
(Київ, Україна)

ТОРГОВЕЛЬНА ВІЙНА США ТА КИТАЮ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація:** стаття розкриває основні передумови торговельної війни, головними чинниками якої є: масове перенесення виробничих потужностей із США до Китаю; швидке зростання експорто-орієнтованого сектору китайської економіки, що призвело до значного торговельного дефіциту США відносно Китаю. Мета статті полягає у дослідженні поточної торговельної війни між США та Китаєм, аналізі передумов конфлікту, впливу протекціоністської політики країн як на американську та китайську економіки, так і на все світове господарство. Дослідження показує, що американсько-китайська суперечка матиме переважно негативний вплив на все світове господарство. Очікується сповільнення економічного зростання у країнах Єврозони, Азійсько-Тихоокеанського регіону, особливо у Китаї та Японії. Незважаючи на втечу капіталів з Китаю до США, зростання американської економіки сповільнюється.. Нинішня торговельна суперечка відкриває нові можливості для Росії, яка може збільшити експорт природного газу до Китаю. Наслідки американсько-китайської торговельної війни для України будуть переважно негативними.*

***Ключові слова:** Китай, мито, США, торговельна війна, торговельний дефіцит.*

Вступ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується перерозподілом сфер впливу на глобальній економічній арені. Швидкий випереджальний розвиток низки держав визначає необхідність переосмислення та ґрунтовного аналізу їхньої ролі на світових ринках. Серед економік нового тисячоліття з найшвидшим зростанням слід виокремити китайську економіку, внесок якої у зростання світового господарства, за оцінками Світового Банку, досяг 33,2 % у 2016 році (Go, 2017). Китай нині вважається головним драйвером світового економічного зростання. Розвиток експортного сектору китайської економіки за рахунок захоплення нею ринків, що традиційно належали розвинутим країнам (у тому числі США), сформували підґрунтя для американсько-китайської торговельної війни. Ескалація цього конфлікту вже чинить і чинитиме у майбутньому деструктивний вплив на усіх суб'єктів світового господарства (в тому числі й Україну), у той час як великої кількості бенефіціарів економічної війни не очікується.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Роль Китаю у світовій економіці та його торговельний конфлікт із США є предметом низки досліджень таких науковців, як Б. Айхенгрін, П. Вернівський, Д. Єфремов, А. Коваленко, Ю. Макогон, О. Мелих, В. Пчелінцев, Дж. Сакс, В. Свірський, Дж. Рікардс, Дж. Харді. Однак, незважаючи на високий рівень аналізу цієї проблематики, окремі аспекти впливу торговельної війни США і Китаю на світову економіку залишаються невисвітленими, що визначає актуальність теми дослідження. У світлі вищезазначеного, наше дослідження орієнтоване на визначення впливу торговельної війни між США та Китаєм на світову економіку.

Мета статті.

Мета дослідження полягає у визначенні наслідків впливу торговельної війни США і Китаю на розвиток як світової економіки в цілому, так і сторін конфлікту зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження

Рубіж тисячоліть для світового господарства ознаменувався швидким розвитком китайської економіки загалом та її експортного сектору зокрема. Так, з 1979 по 2010 рік частка ВВП Китаю у світовій економіці збільшилася з 1,2 до 9,3 %, середньорічне збільшення становило 0,3 % (Go, 2017). Хоча нині спостерігається зниження темпів зростання китайської економіки, вона все ще залишається серед лідерів за показниками приросту ВВП (Real..., 2019). Драйвером економічного зростання Китаю був і залишається його експортний сектор. Станом на 2016 рік на Китай припадало більше ніж 12 % світового експорту (найвищий показник у світі) (4 graphics..., 2016). Китайська продукція зайняла значну частку традиційно американських ринків (як зовнішніх, так і внутрішніх). Спочатку конкурентний тиск, що чинився імпортом на внутрішньому американському ринку, особливо сильно проявлявся щодо скорочення робочих місць у трудомістких галузях з відносно низькою зарплатою, зокрема у швейній, текстильній, меблевій, шкіряній та ін. секторах легкої промисловості. Капіталомісткі галузі, оснащені більш кваліфікованою робочою силою (виробництво транспортного обладнання, хімічна, нафтова і вугільна промисловість), донедавна відчували досить низький рівень конкуренції з боку імпорту з країн, що розвивалися (Pchelintsev, 2013, 22), однак останнім часом конкуренція з боку економік, що зростають, почала поширюватися і на ці сфери. Виробники комп'ютерів і електронного обладнання відчують особливо сильну конкуренцію з боку імпорту, особливо з країн Південно-Східної Азії. Протягом багатьох років окремі компоненти комп'ютерів, які виготовляються у США, відвантажуються до Китаю, де відбувається комплектація кінцевої продукції на підприємствах із низькою зарплатою (Pchelintsev, 2013, 22). Внаслідок падіння обсягів виробництва у США розпочалося зростання безробіття, відбулися зміни у структурі американської економіки та виникла низка інших проблем. Американські політики очікували, що вступ КНР до СОТ хоча б частково вирішить проблему торгового дефіциту США з Китаєм, однак ці очікування не справдилися. Вважається, що США і нині

залишаються основним об'єктом експортної експансії Китаю, хоча структура китайського експорту змінюється. Зменшується частка низькотехнологічної та трудомісткої продукції, і зростає частка електроніки, продукції машинобудування, медичного обладнання, хімії тощо. Такі тенденції підштовхнули США до змін зовнішньоторговельної політики, що супроводжувалася відповідною курсовою динамікою американської валюти (Derhachova, 2019). За часів так званої “трампономіки” почала проявлятися тенденція до репатріації іноземних виробничих потужностей із Китаю на територію США.

Економічний протекціонізм був одним із головних елементів передвиборчої кампанії Д. Трампа, який, очоливши американську державу у 2017 році і вдався до рішучих дій у цьому напрямі. У серпні 2017 року було замовлене дослідження китайської економічної політики. Білий дім стверджував (Trump..., 2018), що розслідування виявило низку “нечесних” (“unfair”) заходів політики Китаю, включаючи обмеження щодо іноземної власності, які спонукали компанії до передачі технологій, створення Китаєм несправедливих умов для американських компаній, його підтримку кібератак та ін.

Торговельна суперечка призвела до того, що у 2018 році обома країнами було запроваджено серію митних заходів із метою обмеження обсягів взаємної торгівлі, що спричинило суттєве погіршення умов торгівлі між США і Китаєм. Перші протекціоністські заходи, спрямовані проти Китаю, були анонсовані Д. Трампом у березні 2018 року (Trump, 2018). Спроба досягнути компромісу протягом травневої зустрічі сторін не досягла результату і 6 липня 2018 року адміністрація Президента Дональда Трампа офіційно ввела 25 % мито на імпорт китайських товарів на суму 34 млрд. дол. (Tan, 2018). Нові мита поширилися на 818 різновидів товарів, серед яких автомобілі, запчастини до літаків та комп'ютерів. Китай відповів запровадженням відповідних тарифів на 659 американських товарів (авто та морепродукти) (How trade..., 2018) на суму приблизно 50 млрд. дол. (Vladimirov, 2018). Пізніше 24 вересня вступили в дію

10 % тарифи США на китайські товари на суму 200 млрд. дол. і відповідні тарифи Китаю на американські товари на суму 60 млрд. дол. (Кіо, 2018). Цього ж дня США повідомили, що тариф зросте до 25 % з 1 січня 2019 року, якщо Пекін не піде на поступки. Китайська сторона пообіцяла введення мита у розмірі 5–10 % для 5,2 тис. найменувань американських товарів. На початку грудня 2018 року стало відомо, що у рамках форуму G-20 сторони домовилися про відтермінування підвищення тарифів. Нині тривають переговори щодо врегулювання конфлікту (Will ..., 2019). Серед основних передумов та причин, що спонукали США до настільки рішучих дій у сфері зовнішньоторговельної політики, експерти називають такі:

- Перенесення американськими компаніями виробництва у країни з низьким рівнем зарплат, у т. ч. до Китаю. У результаті американський бюджет недоотримує суттєві обсяги податкових платежів, американці втрачають робочі місця у високотехнологічній сфері, торговий дефіцит між США і Китаєм зростає (Vernivskiy, 2018). Якщо спочатку негативний вплив китайського імпорту відчували трудомісткі галузі американської промисловості з відносно низьким рівнем технічного оснащення, то нині дедалі більше відбувається згортання зайнятості американців уже у технологічно розвинутих галузях (Pchelintsev, 2010, 23).

- Втрати економіки США від незаконного запозичення технологій, у першу чергу китайськими виробниками.

- Низький курс юаня, який знижує вартість китайських товарів.

- Державна підтримка китайських компаній, у першу чергу за рахунок державного банківського сектору.

- Невиконання Китаєм зобов'язань перед СОТ. Незадоволення у США викликають і інші інструменти китайської економічної політики: субсидії, експортні обмеження на сировину, обмеження ПІІ, які вимагають передачі технологій і спільного виробництва з Китаєм, преференції китайським виробникам при державному замовленні та ін. (Vernivskiy, 2018). Загалом

очікується, що наслідки американсько-китайської торговельної війни для світу будуть переважно негативними. За розрахунками Бундесбанку, зростання світового ВВП без урахування Китаю сповільниться на 1 % за два роки замість 0,7 %, як було розраховано згідно зі стандартною моделлю (без урахування торговельного конфлікту) (Torgovye..., 2018). Перші негативні наслідки торговельної війни для Китаю уже проявилися. Темпи зростання ВВП Китаю знизилися з 6,8 % у першому кварталі 2018 року до 6,4 % у четвертому кварталі цього ж року, що стало його найгіршим показником за останні 28 років (Growth..., 2019). Однак слід зазначити, що зниження темпів зростання у 2018 році перебуває у площині вже досить тривалої тенденції зниження темпів економічного розвитку КНР. Згідно з прогнозами Світового Банку, приріст ВВП Китаю у 2019 та 2020 роках знизився до 6,2%, а у 2021 очікується подальше зниження до 6,0 % (Vsemirnyu..., 2019). Торговельна війна є лише додатковим фактором зниження темпів економічного зростання китайської економіки. Основною ж причиною є зміна економічної моделі Китаю. Якщо раніше рушійною силою економічного розвитку була промисловість, то останніми роками керівництво Китаю орієнтується на розвиток сфери послуг та внутрішнього споживання (Falyahov, 2016), що у комплексі з низьким рівнем попиту та слабкою інвестиційною активністю і формує низхідний тренд показника приросту китайського ВВП. Одним із наслідків торговельної війни стала девальвація юаня, яка негативно вплинула на очікування всіх економічних суб'єктів щодо перспектив китайської економіки – сформувалась тенденція відпливу капіталу за межі китайської економіки, знизився індекс Shanghai Composite (Kovalenko, 2018), погіршилися умови обслуговування Китаєм своїх боргових зобов'язань.

Американсько-китайський торговельний конфлікт не чинитиме позитивного впливу і на економіку США. Хоча останніми роками намітилася тенденція зростання американської економіки і за 2018 рік темп приросту ВВП США зріс з 2,2 % до 2,9 % (Vsemirnyu..., 2019), однак зростання інфляції і

пов'язане з цим очікуване зростання ставки федеральних фондів дає підстави очікувати зниження темпів розвитку американської економіки. Згідно з прогнозами Світового Банку, у майбутньому тенденція зниження темпів зростання американської економіки збережеться, і у 2019 році очікувалось зростання ВВП на рівні 2,5 %, а у 2020 та 2021 роках – 1,7 % і 1,6 % відповідно (Vsemirnuu..., 2019). Від торговельної війни між США і Китаєм також постраждає і Європа, економіка якої залежить від міжнародної торгівлі. Згідно з прогнозами Світового Банку, зростання економіки Єврозони у 2019 році погіршилися – з 1,7 % до 1,6 %, а у 2020 році значення цього показника очікується на рівні 1,5 % (Vsemirnuu..., 2019). Експорт товарів і послуг забезпечує 27 % ВВП Єврозони, у той час як у США цей показник становить 12 %, а у Китаї – 21 %, згідно з даними ЄЦБ (Gold, 2018). Ці дві країни є найбільшими експортними ринками для Європи, і стан їхньої економіки чинить безпосередній вплив на Єврозону.

Хоча Східна Азія і Тихоокеанський регіон, згідно з прогнозами Світового Банку, і демонструватимуть досить високі темпи зростання (Vsemirnuu..., 2019), однак очікується їхнє сповільнення, зокрема у Китаї, Південній Кореї, Індонезії, Малайзії, Тайвані, Японії. Найбільше, на думку фахівців Бундесбанку, постраждає Японія – її гальмування складе близько 1 % (Torgovye..., 2018). До ймовірних бенефіціарів торговельної війни перш за все слід віднести Росію. Зрив угоди щодо поставки до Китаю зрідженого газу із США у жовтні 2018 року (Gazoprovod..., 2019) відкрив певні перспективи для Росії, адже ПАТ “Газпром” може розширити експорт газу до Китаю. Крім того, 20 грудня 2019 року розпочато постачання до Китаю російського газу з використанням трубопроводу “Сила Сибіру”. Відповідний російсько-китайський договір було укладено ще у травні 2014 року, і він передбачає постачання до КНР 38 млрд. куб. м. газу на рік (Omelchenko, 2018). Щодо України, то прагнення розширити експорт китайських товарів в Європу може стимулювати потік інвестицій із КНР до України. За умов розміщення виробництва на території України китайці зможуть скористатися

пільговими умовами експорту товарів до ЄС. У той же час як такі досить віддалені перспективи перебувають у площині гіпотез, наслідки кон'юнктурних змін на світовому ринку можуть вплинути на українську економіку вже найближчим часом. Якщо Китай зменшить постачання авто у США, то буде закуповувати менше руди, у тому числі в Україні (How trade..., 2018), що матиме негативні наслідки для нашої держави. Картина торговельної війни США і Китаю була б неповною без згадування і інших торговельних протекціоністських заходів, застосованих Д. Трампом проти економік світу останнім часом. У 2018 році всі великі економіки світу були здивовані рішенням США щодо введення торговельних мит на сталь і алюміній з усіх країн. На сьогодні США обкладає додатковим 25 % митом імпорт металопродукції з усіх країн, за винятком Австралії, Аргентини, Бразилії та Південної Кореї, і 10 % митом імпорт алюмінієвих виробів з усіх країн, крім Аргентини, Австралії і Бразилії (Gold, 2018). Якщо дії США відносно китайської продукції були зрозумілими, то заходи стосовно ЄС, з яким ще нещодавно обговорювали нульові митні тарифи в рамках Трансатлантичного торговельного та інвестиційного партнерства, є досить непослідовними. Таким чином, на думку експертів (Gold 2018), Д. Трамп прагнув отримати додаткові переваги у переговорах економічного чи політичного характеру. Нині ГАТТ розглядає чимало скарг із боку американських торговельних партнерів, які загалом налаштовані на перспективу застосування контрзаходів проти американської продукції.

Висновки

Швидкі темпи розвитку експортного сектору китайської економіки зумовили значний профіцит у торгівлі Китаю з багатьма країнами, у тому числі й США. Торговельний дисбаланс став одним з основних факторів, що зумовили зміну вектора зовнішньоекономічної політики США на користь протекціонізму. На тарифні обмеження, ініційовані американським президентом на початку 2018 року, китайська влада відповіла зворотними санкціями. Ескалація конфлікту призвела до розгортання масштабної торговельної війни між США та Китаєм,

результати якої уже проявилися у сповільненні темпів розвитку світової економіки. Конфлікт чинить негативний вплив як на безпосередніх учасників конфлікту, так і на інші держави, ступінь уразливості яких залежить у цьому разі перш за все від рівня відкритості їхніх економік. Зокрема, очікується сповільнення темпів зростання економіки Китаю, США, Японії, країн Євразії та ін. Наслідки торговельної війни для України також очікуються як негативні. Проте у світлі останніх подій, а саме обрання нового президента США може неабияк змінити хід цієї торговельної війни. Саме від рішень Дж. Байдена залежить майбутнє розвитку двох найбільших економік світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Вернівський П. (2018), «США і Китай: від любові до ненависті», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/08/15/639518/> – Назва з екрану. – Дата звернення 15.08.2018
- Владіміров В. (2018) «Торгова війна США і Китаю: чи будуть переможці?» [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.golosameriki.com/a/us-china-tradewar/4473173.html> – Назва з екрану. – Дата звернення 07.07.2018
- Світовий банк погіршив прогноз зростання світового ВВП на 2019 рік [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.golosameriki.com/a/us-china-tradewar/4473173.html> – Назва з екрану. – Дата звернення 09.01.2019
- Газопровід «Сила Сибірі» [Електронний ресурс] – 2019 – режим доступу: <http://www.gazprom.ru/projects/power-of-siberia/> – Назва з екрану. – Дата звернення 28.02.2019
- Го Т. «Вклад Китаю в ріст світової економіки безперервно збільшується» [Електронний ресурс] – 2017 – режим доступу: <http://ru.theorchina.org/c/2017-03-10/1301243.shtml> – Назва з екрану. – Дата звернення 10.03.2017
- Голд Р. «Від торгової війни між США і Китаєм може постраждати Європа» [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.vedomosti.ru/economics/articles/2018/06/27/773985-torgovoi-voini-postradat-evropa> – Назва з екрану. – Дата звернення 27.06.2018

Дергачова В., Голюк В., Згуровський О., «Наслідки девальваційної політики Китаю для світового господарства в умовах торгівельної війни США і Китаю» у Віснику Маріупольського державного університету. Серія: Економіка №.17.

Требор І. «Як торгова війна між США і Китаєм відобразиться на Україні»

[Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/kak-torgovaya-voyna-mezhdu-ssha-i-kitaem-otrazitsya-na-ukraine-1154862.html> – Назва з екрану. – Дата звернення 17.07.2018

Коваленко А. (2018), «Перші підсумки торгової війни США і Китаю» [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://uc.od.ua/columns/1533/1203910> – Назва з екрану. – Дата звернення 13.07.2018

«Ріст економіки Китаю сповільнився до мінімуму за останні 28 років» [Електронний ресурс] – 2019 – режим доступу: <https://www.novayagazeta.ru/news/2019/01/21/148515-rost-ekonomiki-kitaya-zamedlilsya-do-minimuma-za-poslednie-28-let>. – Назва з екрану. – Дата звернення 21.01.2019

«США вступив у економічну війну з Китаєм» [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.dsnews.ua/world/ssha-vstupil-v-ekonomicheskuyu-voynu-s-kitaem-24092018101800> – Назва з екрану. – Дата звернення 24.09.2018.

Омельченко О., «Світова торгова війна: наслідки для світу та України», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/06/22/7083470/>. – Назва з екрану. – Дата звернення 22.06.2018.

Пчелінцев В., «Ринок труда США в умовах глобалізації: тенденції розвитку і актуальні проблеми», у Веселовський С., «Глобалізація ринків труда: Динаміка, проблеми, перспективи». Збірник обзорів, РАН, Москва, 248 с.

«Торгові війни США і Китаю: аналітики оцінили, хто постраждає більше», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/torgovye-voynyssha-i-kitaya-analitiki-ocenili-kto-postradaet-bolshe-1156900.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення 23.07.2018.

Фаляхов Р., «Китай підвів планету», [Електронний ресурс] – 2016 – режим доступу: <https://www.gazeta.ru/business/2016/01/19/8029601.shtml>. – Назва з екрану. – Дата звернення 19.01.2016.

4 графіка о домінуванні Китаю у світовій торгівлі, [Електронний ресурс] – 2016 – режим доступу: <https://www.vestifinance.ru/articles/74772> – Назва з екрану. – Дата звернення 08.09.2016.

Куо Л., «Нові тарифи набувають чинності, коли Китай звинувачує США в економічній гегемонії», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/24/new-us-tariffs-on-china-take-effect-with-no-compromise-in-sight> – Назва з екрану. – Дата звернення 24.09.2018.

«Реальний приріст ВВП. Показники світового розвитку», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://knoema.com/atlas/China/Real-GDP-growth?compareTo=US,GB,JP> – Назва з екрану. – Дата звернення 28.02.2019.

Тан В., «Торгівельна війна ускладнює зусилля Китаю щодо виправлення економіки», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.cnbc.com/2018/07/18/us-china-trade-wars-impact-on-chinas-economy.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення 18.07.2018.

«Трамп оголошує тарифи на 60 млрд. Доларів китайського імпорту», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.bbc.com/news/business-43494001>. – Назва з екрану. – Дата звернення 22.03.2018.

«Американський експорт товарів F.A.S. Основа для материкового Китаю», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://fred.stlouisfed.org/series/EXPCN>. – Назва з екрану. – Дата звернення 11.02.2019.

«Імпорт товарів США з митної бази з Китаю», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://fred.stlouisfed.org/series/IMPCH>. – Назва з екрану. – Дата звернення 11.02.2019.

«Чи домовляться нарешті США та Китай про торгову угоду?», [Електронний ресурс] – 2018 – режим доступу: <https://www.bbc.com/news/business-47047289>. – Назва з екрану. – Дата звернення 30.01.2019.

Frolenkov Ilya

4th year student, majoring in international relations

Kyiv National University of Culture and Arts,

(Kyiv, Ukraine)

Scientific Director:

Karasova Nataliia

Doctor of Economics, Professor of International Relations

Kyiv National University of Culture and Arts

(Kyiv, Ukraine)

USA-CHINA TRADE WAR: CAUSES AND CONSEQUENCES FOR THE GLOBAL ECONOMY

Abstract: *the goal of the paper is to study current US-China trade war and to analyze background of the dispute, impact of protectionist policies of the countries both on American and Chinese economies and on the whole world economy. In the paper main reasons of the trade war were considered. These are the following: massive manufacture transfer from US to China, fast economic growth of export-oriented part of Chinese economy, that resulted in huge US trade deficit with China. US President, who has imposed a tariff raw to counter competition from China's economy, has made the first step in this trade dispute. Chinese authorities reacted with a set of tit-for-tat tariffs against USA. Eventually this tariff dispute resulted in destructive trade war between the world's two largest economies. The research shows that US-China economic dispute will make mostly negative impact overall global economy. Economic growth is expected to slow down in Eurozone countries, Asian and Pacific region, especially China and Japan. Chinese economy have already demonstrated decline in GDP growth index. The trade war, followed by devaluation of Chinese Yuan and decreasing economic indexes, is worsening economic prognosis for the country. USA economy either is not expected to gain big bonuses from the trade war. Despite capitals running out of China to US American economic growth is slowing down. Economy of Eurozone countries is also expected to suffer from the trade dispute considering the significant contribution of international sector to European economic growth. Current trade dispute could open up new possibilities for Russia that could increase export of natural gas to China. Consequences of US-China trade war would be mostly negative for Ukraine.*

Key words: *USA, China, trade war, tariff, trade deficit.*

УДК 81`37

Шарко Анна Валеріївна

студент факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
(Дніпро, Україна)

ОНОМАСТИКА У ТВОРАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

***Анотація:** у статті розглянуто літературні оніми в драматичних творах Лесі Українки. Досліджено, що оніми не завжди були присутні в її творах. Зазвичай письменниця використовувала три розряди власних назв – антропоніми, топоніми й теоніми. Інші розряди з'являлися дуже рідко. Власні назви, які поетеса залучала до своїх творів, були дуже доречними, вдалими й продуманими. Християнська та мусульманська теонімія, українська демонологія та антична міфологія знайшли широке відображення в драмах Лесі Українки. Антропоніми констатують гарну роботу письменниці з найменуванням персонажів: обране ім'я узгоджується з контекстуальним вживанням і сюжетно-тематичною лінією. Топоніми постачають історичну, етнографічну та конотативну інформації, формують індивідуально-авторську картину світу, в якому живуть персонажі.*

***Ключові слова:** антропоніми, власна назва, драматична поема, оніми, ономастика, теоніми, топоніми.*

Дуже багато різної інформації написано про відому авторку Лесю Українку. Одного разу Світозар Драгоманов зазначив: «Багато вже написано про Лесю Українку, багато розказано. Але все написане й сказане не точно в порівнянні з тим, що повинні ще написати й сказати, щоб постать письменниці стала перед нинішнім поколінням у весь зріст її геніальності. Лесю Українку треба вивчати, як дорогоцінний скарб, як людину, яка жагуче засвоювала надбання світової культури, горіла бажанням, щоб її народ, український народ, на всіх просторах своєї багатющої землі якнайшвидше зайняв належне йому почесне місце серед інших народів» [1, с. 43]. Про ономастику не написано

майже нічого через те, що це – надзвичайна проблема. Інформація про літературну ономастику майже вся закодована, хоча вона дуже важлива для розуміння сутності художнього твору. Те, що вклала авторка у власну назву, прочитується із труднощами або залишається зовсім не зрозумілим для читача. Деякі дослідники пишуть про нейтральність та емоційну безбарвність власних назв у Лесі Українки. Оскільки дуже актуальною проблемою є розшифрування сенсу власних назв у творах письменниці.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення ролі онімів у драматичних творах Лесі Українки, визначення їх відповідності проблематиці твору, зображуваному часові та місцю. Виявлення змін, динаміки використання власних назв протягом усієї творчості поетеси, зображення динаміки ономастичних концепцій Лесі. Встановлення функціонального, конотативного та експресивного наповнення власних назв у межах кожного драматичного твору. Висвітлення форм та способів участі власних назв у створенні драматичного твору.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих мовознавчих досліджень творчості Лесі Українки займає вивчення ономастики творів великої письменниці, тому що, конотативна, алюзивна та змістова інформація закладена у власних назвах важлива для пізнання художнього тексту. Карпенко зазначив: «Без аналізу онімів справжнє розуміння тексту, його глибинних підтекстових, змістових шарів просто неможливе». На жаль, дуже мало інформації про ономастику письменниці [4, с. 69].

У драматургії Лесі Українки немає вигаданих онімів. Письменниця застосовує реальні власні назви, які відповідні до зображуваного міста й часу. Вона спирається на антропонімію, топонімію та теонімію. Також в неї немає нейтральних онімів: ретельний добір власних назв і майстерне введення їх у контекст наповнюють кожен онім значною інформацією й високою експресією. Це досягається опорою на фонетику, етимологію, варіативність і перегуки онімів.

Довгий час поетеса надавала перевагу апелювативним номінаціям. Вона дуже рідко використовувала оніми до драматичних творів (лише там, де без власної назви обійтися неможливо). Зазвичай вона вживала в мінімальних кількостях топоніми, оскільки їх вимагало для свого окреслення місце дії. Персонажів та діячів авторка позначала апелювативно – за соціальним статусом (лицар, принцеса, неофіт-раб), родом занять (шут, рибалка), статтю та віком (старець, хлопець, молодиця, дитина, чоловік, жінка). Всі ці позначення Леся писала з малої літери, вважаючи їх не власними, а загальними назвами.

Через деякий час логікою творчості Лариса Косач починає використовувати узуальні оніми. Прикладами є її драматичні твори „Одержима” та „Вавилонський полон”. У поемі "Одержима" крім двох основних персонажів Месі та Міріам, на яких побудовано всю дію драматичної поеми, у тексті зустрічається також ім'я Йоганна (одна з прихильниць Месі) та кілька міфонімів: у мові Месі – Ваал і в мові Міріам – Вельзевул і Астарот. У драматичній поемі "Вавилонський полон" Вавилон стає символом загарбників-переможців і опозицією до іншого топоніма – Єрусалим. Утворюючи опозицію Вавилон – Єрусалим, Леся Українка майже урівнює ці топоніми: Вавилон вживається 14 раз, а Єрусалим – 13. Про точне місце дії вказують топоніми, вживані у вступній ремарці: «Червоний захід змінює в кров широкі води *Тігру* та *Євфрату*, що зливаються до купи». [2, с. 148] Розширюють просторові межі драматичної поеми такі топоніми, як: Палестина, Гарізім, Ізраїль (частіше вживаний у значенні народ ізраїльський), Мізраїм (давньоєврейська назва Єгипту), Офіра, Сідон, Тір. Вся поема побудована на суцільній безіменній номінації дійових осіб, єдине особове ім'я Елеазар вживається 6 разів у ремарках і 8 разів у мові різних персонажів і самого героя. Ще одна драматична поема "На руїнах" концептуально продовжує твір "Вавилонський полон". Тірца – єдиний пойменований персонаж у творі. Усі інші персонажі без імені. Ім'я Тірца взяте з Біблії, яке згадується поряд з іменем Елеазара. Саме ці імена обрано завдяки їх високій фонетичній виразовості, зазвичай вони відповідали часові й місцю, а

також виділяли головного героя з-поміж усіх інших, даючи йому яскраву характеристику.

Широко запровадила власні назви у свою драматургію Леся з 1907 р., починаючи з «Кассандри» та в усіх наступних драмах поетеса використовувала власні назви широко й багатогранно. Ономастика тексту кожного тексту будується так, щоб кожна назва була індивідуальною, яскравою і добре вписувалася в онімічний ансамбль твору. Леся Українка спиралася лише на три розряди – антропоніми, становлять головну онімічну групу в її творах, топоніми й теоніми. У творах, де з'являються *Той, що греблі рве*, і *Месія*, теоніми набувають антропонімічних рис. Дуже рідко у драмах поетеси зустрічаються ергоніми (Гора і Жіронда у „Трьох хвилинах”), хрематоніми (Грааль у „Камінному господарі”), ідеоніми („Антигона” як назва трагедії Софокла в „Оргії”) і зовсім немає зоонімів та астронімів (якщо не звертати увагу на слова зорі, сонце та місяць).

Хочу привернути увагу на деякі ономастично-істотні дискусійні моменти, а також на специфіці їх авторської поетизації в драмі-феєрії «Лісова пісня»:

1. Леся Українка оперує в переважно фігурами нижчої демонології, тобто такими міфологічними постатями, що існують у множині, однак вона робить ці загальні назви власними (Мавка, Русалка).

2. Єдність, взаємопов'язаність демонологічних істот між собою та з довколишньою природою виражається широким використанням термінів спорідненості.

3. Серед народних номінацій нижчого демонологічного рівня має значне поширення явище табу і, відповідно, заміна номінацій ("Той, що в скалі сидить").

4. Відомі казкові постаті (ОхЧудотвор, Трьомсин, Царівна-Хвиля, Урай, Білий Палянин, Зірниця-мати) стали в "Лісові пісні" міфологічними еквівалентами історичних осіб, наявних в інших творах [3, с. 276].

Висновки. Власні імена згадуваних драматичних поем красномовно ілюструють майстерність Лесі Українки у вибудові онімної площини, де кожний онім стає важливим засобом художнього письма, постійно узгоджуючись із контекстуальним вживанням і сюжетно-тематичною лінією. Не зловживаючи онімами, письменниця використала їх як могутнє джерело виразності, як спосіб формування нового аспекту, нового забарвлення, нового стилістичного навантаження. Загалом ономастика драматичних творів Лесі Українки – то вимріяна поетесою «твердая криця», яка надійно слугує побудові вишуканого, високоінтелектуального, геніального цілого [3, с. 282].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- М. Г. Жулинський, А. В. Кіпа, І. М. Констанкевич доля, культура, епоха : зб. ст. і матеріалів / Луцьк : Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2012. – Вип. 2. – 296 с.
- Українка Леся. Зібрання творів : у 12 т. / Леся Українка. – К. : Наук. думка, 1976 – 1979. – 148 с.
- Т. І. Ономастика драматичних творів / Мовна концептосфера Лесі Українки УДК: 413.13+883.3(4 УКР.), 2013. – 276-282 с.
- Карпенко О. Ю. Про літературну ономастику та її функціональне навантаження / О. Ю. Карпенко // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. Ю. О. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2000. – Вип. 4. – 68-74 с.

Anna Valerievna Sharko

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University
(Dnipro, Ukraine)

THE ONOMASTICS IN THE LESIA UKRAINKA`S WORKS

***Abstract:** the article considers literary onyms in the dramatic works of Lesya Ukrainka. It is investigated that they were not always present in her works. Usually the writer used three categories of proper names - anthroponyms, place names and theonyms. Other categories appeared very rarely. The proper names, which she used in her works, were very appropriate, successful and well thought out. Christian and Muslim theonymy, Ukrainian demonology and ancient mythology were widely reflected in Lesya Ukrainka's dramas. Anthroponyms state the good work of the writer with the name of the characters: the chosen name is consistent with the contextual usage and plot-thematic line. Toponyms provide historical, ethnographic and connotative information, form an individual-authorial picture of the world in which the characters live.*

***Key words:** anthroponyms, proper name, dramatic poem, onyms, onomastics, theonyms, toponyms.*

УДК 339.9

Шилепницький Павло Іванович

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна)

Олійник Анастасія Павлівна

студентка кафедри міжнародних економічних відносин
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна)

**ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ
УКРАЇНОЮ, З ОДНІЄЇ СТОРОНИ, ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ,
ЄВРОПЕЙСЬКИМ СПІВТОВАРИСТВОМ З АТОМНОЇ ЕНЕРГІЇ І
ЇХНІМИ ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ, З ІНШОЇ СТОРОНИ**

***Анотація:** в роботі розкриваються проблеми, що постають перед Україною під час імплементації Угоди про Асоціацію з ЄС, а також можливі шляхи їх вирішення. Представлені дані, що характеризують європейський ринок. Наведений перелік завдань, які Україна зобов'язана виконати задля успішної імплементації Угоди.*

***Ключові слова:** Угода про Асоціацію України з ЄС, Європейський Союз, інтеграція, імплементація Угоди.*

Перед Україною постає важливе питання вибору найбільш оптимального шляху інтеграції в систему міжнародної економіки. Наразі, нашою державою був обраний напрямок євроатлантичної інтеграції, початковим етапом якого можна вважати укладання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС. [1]

Серед переваг такої інтеграції для України можна виділити величезний обсяг європейського ринку, що включає приблизно 500 млн споживачів та у вартісному вимірі складає 14 трлн. дол. США.. [4]

Саме тому чільне місце в Угоді про асоціацію займають питання, пов'язані з торгівлею (частина IV), що:

- передбачає створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС
- встановлює правила щодо лібералізації торгівлі товарами та послугами
- визначає процедури врегулювання торговельних суперечок
- окреслює інституційні рамки взаємодії сторін в процесі виконання відповідних положень Угоди тощо [2]

Аналізуючи пункти Угоди про асоціацію з ЄС може скластись враження, що вона є цілковито односторонньою, адже величезна кількість зобов'язань лягає на Україну. Проте, ЄС зі свого боку несе величезне зобов'язання щодо інтеграції України до європейського ринку

Імплементация даної угоди передбачає вирішення нашою державою наступних завдань:

1. посилення енергетичної безпеки, сприяння розвитку відповідної інфраструктури та енергоефективності та використанню відновлюваних джерел енергії
2. боротьба з організованою злочинністю та відмиванням грошей активізації співпраці у боротьбі з тероризмом;
3. посилення співпраці у галузі охорони довкілля та забезпечення принципів сталого розвитку та зеленої економіки;
4. гармонізація законодавства України до вимог Європейського Союзу згідно з положеннями, викладеними в цій Угоді та ефективна його реалізація [3]

Стосовно питань тарифної лібералізації у торгівлі з ЄС, то тут Україна поступово впродовж 10 років зобов'язується скасувати ввізні мита. За окремими

товарами, перелік яких визначає Україна (насіння соняшнику, шкірсировина, окремі види брухту кольорових та чорних металів) запроваджується спеціальний захисний механізм (стягнення додаткового збору), проте діятимуть такі заходи протягом 15 років. Також, Україна поступово впродовж 10 років скасовує увізні мита на легкові автомобілі.

Основними перешкодами на шляху реалізації Угоди про Асоціацію є:

- Корумпованість української влади, що є найбільшою проблемою сьогодення для нашої країни.
- високий ступінь монополізації та нереформованість економіки, коли цілі галузі знаходяться у володінні невеликого числа олігархів;
- нереформована судова система, що є основним стримуючим фактором залучення інвестицій;
- політична нестабільність та військові дії на сході країни.
- брак прозорості та публічності в роботі державних органів тощо. [4]

Таким чином, для прискорення процесу імплементації угоди про асоціацію потрібно, насамперед:

1. Покращити систему боротьби з корупцією, зробити її працюючою
2. Реформувати судову систему.
3. Запровадити заходи із демонополізації та деолігархізації економіки
4. Реформувати систему державних органів відповідно вимог вищезазначеної угоди, зробити їхню діяльність прозорою та публічною.

Необхідно, також, залучити зовнішню підтримку при реалізації вищенаведених реформ у вигляді технічної допомоги та фінансового забезпечення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Редакція від 30.11.2015, підстава - v2980321-15

Закон України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” Документ 1629-IV, Редакція від 04.11.2018, підстава - 2581-VIII (*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 29, ст.367*)

Угода про асоціацію між Україною та ЄС: соціально-трудоий вимір. Книга перша: збірник актів законодавства України та *acquis communautaire* [упорядник З. Я. Козак]. — Львів: Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2015. — 1144 с.

<http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index.htm?newLanguageId=RU>

Shilepnytsky Pavlo Ivanovych

Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine)

Oliinyk Anastasiia Pavlovna

Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine)

THE PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE ASSOCIATION AGREEMENT BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND ITS MEMBER STATES, OF THE ONE PART, AND UKRAINE, OF THE OTHER PART

***Abstract:** the paper reveals the problems facing Ukraine during the implementation of the Association Agreement with the EU, as well as possible ways to solve them. The data characterizing the European market are presented. The list of tasks that Ukraine is obliged to perform in order to successfully implement the Agreement is given.*

***Keywords:** Association Agreement between Ukraine and the EU, European Union, integration, implementation of the Agreement.*

УДК 615.4

Шостак Любов Генадіївна

Доцент, декан фармацевтичного факультету
Київський Міжнародний Університет
(м. Київ, Україна)

Мільський Віталій Ігорович

студент кафедри фармації
Київський Міжнародний Університет
(м. Київ, Україна)

**ПАРАФАРМАЦІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА
ЧАСТИНА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ**

***Анотація:** У статті розглядається вплив парафармацевтичних засобів на ринок лікарських препаратів в Україні. Необхідність парафармацевтики в ролі додаткової терапії при лікуванні захворювань різного ступеня тяжкості, переваги і недоліки даного типу лікування.*

***Ключові слова:** парафармація, біологічні добавки, парафармацевтика.*

Актуальність дослідження: У сучасному світі, в умовах динамічної глобалізації, важко недооцінювати позитивний вплив фармації на здоров'я кожної людини. Тисячі людей щодня приймають препарати, які допомагають їм боротися з важкими і маловивченими захворюваннями. А оскільки в найбільш швидкому та ефективному одужанні зацікавлені не тільки хворі, але й лікарі, виникла необхідність в асистують препаратах і виробках спеціального медичного призначення, спрямованих на довгострокове поліпшення якості життя пацієнта.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Таким чином, робота в вивченні методів застосування і ефективності парафармації стає необхідна. До фахівців та вчених, які займалися активним вивченням парафармацевтичного ряду, можна віднести: І.М. Плошенко, С.Д. Орлик, Е.А. Шевчук, С. Войнівський, А.А. Григоренко, Е.В. Крицька, В.В. Малиновська, П.Н. Степаненко, Е.А. Бойко, Р.І. Петренко.

Мета статті: Структуризація і характеристика інформації в сфері парафармації і її соціальної необхідності. Виходячи з цього, були висунуті наступні завдання: об'єктивне обґрунтування користі використання парафармації. Позначення її основних переваг та недоліків.

Виклад основного матеріалу: Для початку необхідно дати визначення, що є парафармація. Це група медичних засобів, які не носять статус лікарського засобу: біологічно активні добавки (БАДи), продукти харчування для дітей і спортсменів, косметика, гігієнічні засоби та засоби по догляду за хворими. Вперше цей термін описали в 1989р. в Рішенні Єврокомісії № 90/33 / ЄЕС, де він був позначений як з'єднання, що не підпадає під юридичний статус лікарського засобу, але не суперечить реалізації співробітником охорони здоров'я.

В українському законодавстві парафармація позначена в якості дієтичної добавки, яка призначається для профілактичних і допоміжних заходів в кількості, що не перевищує добової терапевтичної дози. Реалізація парафармацевтичного ряду не обмежується аптекою. Товари цієї категорії можна легко знайти в інтернет-магазинах. У самій аптеці їх можуть продавати самостійно або пропонувати в якості добавок при реалізації лікарських засобів. Саме завдяки такій доступності реалізації і відсутність жорстких регулюючих рамок з боку держави, парафармація розвивається Наддинамічний. На сьогоднішній день, в розрізі останніх двадцяти років - ринок товарів

вищевказаної категорії зріс приблизно на 40% і становить в середньому до 30% загальних аптечних продажів.

Біологічно-активні добавки (Дієтичні добавки, БАДи) - це харчові добавки спеціального призначення, застосовуються в лікувально-профілактичних цілях для поліпшення загальних показників організму і забезпечення його функціональності. Відповідно до класифікації БАДів, їх поділяють на такі категорії:

1) Прібіотик і еубіотики - містять групи сприятливих або «корисних» мікроорганізмів, забезпечують нормальне функціонування шлунково-кишкового тракту і згубно впливають на патогенну мікрофлору.

2) Парафармацевтичні засоби або так звані парафармацевтики - біологічно-активні речовини, у яких є певні фармакологічні ефекти. Застосовуються для підтримки конкретних органів і систем.

3) Нутріцефтікі - група біологічно-активних речовин, яка застосовується для коригування хімічної складової раціону людини.

Легка доступність і широка популярність дієтичних добавок створює навколо них неприступний статус серед населення, що часто призводить до зловживання і нехтування відповідних правил їх прийому. Але необхідно пам'ятати, що дієтичні добавки будуть корисні в разі діагностованою патології, коли їх прийом контролює лікар. У практиці відомо безліч випадків, коли самовільне прийом БАДів негативно впливає на механізм дії лікарських препаратів.

Лікувальна косметика - застосовується для догляду і лікування різних шкірних захворювань, а також для захворювань волосся і нігтів. У загальній класифікації відноситься до парафармацевтичних засобів, що включає в себе натуральні похідні. Однак деяка косметика через наявність активних фармацевтичних компонентів є ЛЗ, згідно з другою статті Закону України «про

лікарські засоби». Дана категорія виразно потребує підвищеної фармацевтичної опіки з боку провізора, оскільки найчастіше ці препарати відпускаються за його рекомендацією. Ще варто відзначити, що стрімко розвивається сегмент «Краса і здоров'я». У нього входять: ароматичні масла, шампуні, бальзами, зубні пастки і т.п. Аптечні вітрини вельми насичено заповнені товарами цієї категорії через постійне збільшення попиту на ці продукти і більшої обізнаності населення щодо їх раціонального використання.

Серед усіх перерахованих парафармацевтичних груп, найбільшій критиці фахівців схильні дієтичні добавки. Найчастіше, що критикують сходяться в несумлінності в аспекті інформування та введення в оману виробником споживача. А саме: вказівку ефектів, які не властивих БАДу, їх переоцінка. Як наслідок - можливе погіршення стану хворого; реалізація лікарського засобу під виглядом БАДа; відсутність заявлених виробником компонентів, тобто препарати-пустушки; некоректна вказівка дозувань в інструкції (наприклад, приймати внутрішньо по 2-4 капсули двічі на день, через що утворюється різниця - від чотирьох до восьми капсул в день). Правда варто відзначити, що практично всі перераховані вище недоліки властиві державам, в яких парафармація тільки починає активно розвиватися. У США, країнах ЄС, парафармація зважаючи давності існування і наявності строгих регуляторних рамок, позбавлена подібних недоліків.

Але, варто зазначити, що навіть при дотриманні головних вимог контролю якості під час виробництва і проходженню запропонованих стандартів ЄС і США - немає абсолютної гарантії їх ефективності через відсутність клінічної бази тривалих випробувань і проведення подвійного сліпого методу. Це і зраджує непередбачуваний ефект на унікальний організм, з властивими тільки йому набором патологій і особливостей, з якими повністю може бути ознайомлений лише лікуючий лікар.

Як прискорити розвиток парафармацевтичної галузі в Україні? Необхідно рівнятися на держави, які стали успішними в цій сфері. Слід

розробити і ввести відповідну нормативно-правову базу, яка буде виступати основним регулятором будь фармацевтичної діяльності на території України. Впровадження в усі організації та виробничі підприємства галузь належних стандартів:

GMP (Good Manufacturing Practice) - належна виробнича практика;

GLP (Good Laboratorial Practice) - належна лабораторна практика;

GCP (Good Clinical Practice) - належна клінічна практика;

GDP (Good Distribution Practice) - належна дистриб'юторська практика;

Як ми бачимо, для розвитку парафармації в Україні, необхідно внести чіткі зміни в «Закон про лікарські засоби», для більш точного розмежування цієї галузі. Оскільки на даному етапі нормативно-правовий документ не містить визначення «парафармацевтика», при цьому включає в себе поняття «біологічно активна добавка». На сьогоднішній день, єдиний документ, який частково регламентує стан справ щодо парафармації є Закон України «Про якість та безпека харчових продуктів та продовольчої сировини» від 06.08.2005 р. № 2809-IV ». Також, відповідно до закону «Про якість та безпека харчових продуктів та продовольчої сировини» виробництво парафармацевтичних коштів має відповідати міжнародним стандартам НАССР. НАССР визначає найбільш безпечні методи виробництва і зберігання сировини, регулює методи дистрибуції та роздрібною торгівлі, і запобігає виникненню критичних моментів на підприємствах.

Отже, підсумувавши викладену інформацію, ми бачимо, що для появи парафармації як окремої галузі - необхідно впровадження профільного документа, відповідний контроль виробництва, зберігання, дистрибуції та реалізації. Абсолютно точно потрібно більше коштів приділяти освітній роботі з населенням та підвищенням професійних знань у фахівців фармацевтичної сфери.

Висновки: Провівши аналітичну і дослідницьку роботу, нами було висунуто припущення, що сфера парафармації має великий потенціал розвитку

в Україні, оскільки глобально знаходиться в зароджується стані і вимагає більшої уваги громадськості та представників влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Шкодять чи ні: як БАДи впливають на організм людини. URL: <https://novograd.city/articles/41119/badi>.

Куликова О. А. Закономерности формирования аптечного ассортимента. О. А. Куликова, Л. И. Лаврентьева, О. В. Желткевич, О. В. Соколова Фармация. 2007. № 1. С. 19–21.

Яковлев А. А. Маркетинг в аптечном предприятии: эффективное решение в условиях современного рынка. А. А. Яковлев. Бюллетень «ФАРМ-индекс». 2003. № 143. С. 56–67.

Фармацевтична енциклопедія URL: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/>.

Лікувальна косметика: що це таке. URL: <https://euromd.com.ua/21-zdorove-zhittya/138-krasa-i-sport/29-taemnitsi-krasi/post-1788-likuvalna-kosmetika-shcho-tse-take/>

Shostak Lyubov Gennadyevna

Kyiv International University
(Kyiv, Ukraine)

Milskiy Vitaliy Iorovich

Kyiv International University
(Kyiv, Ukraine)

**THE PARAPHARMACY AS AN INSIGNIFICANT
PART OF THE UKRAINIAN POPULATION'S HEALTH**

***Abstract:** this article examines the impact of parapharmaceuticals on the market of pharmaceuticals in Ukraine. Necessity of parapharmaceuticals in the role of adjunctive therapy in the treatment of diseases of varying severity, advantages and disadvantages of this type of treatment.*

***Keywords:** parapharmacy, biologic supplements, parapharmacy.*

УДК 615.4

Шостак Любов Генадіївна

доцент, декан фармацевтичного факультету

Київський Міжнародний Університет

(м. Київ, Україна)

Мільський Віталій Ігорович

студент кафедри фармації

Київський Міжнародний Університет

(м. Київ, Україна)

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПАРАФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ТОВАРАМИ

***Анотація:** у статті розглядається оптимізація парафармацевтичних засобів на ринок лікарських препаратів в Україні. Необхідність удосконалення парафармацевтики як додаткова терапія при лікуванні захворювань різного ступеня тяжкості.*

***Ключові слова:** парафармація, парафармацевтика, парафармацевтичні товари.*

Актуальність дослідження: Парафармацевтичні товари є невід'ємною і істотною частиною асортименту аптечних організацій. Складні соціально-економічні умови, державна програма імпортозаміщення, додаткова конкуренція з суб'єктами інших секторів української економіки сприяли зниженню якості фармацевтичної допомоги пацієнтам, елементом якої є парафармацевтична продукція. Це знайшло відображення в падінні рентабельності продажів цієї групи асортименту. При значному числі наукових робіт з дослідження українського ринку парафармацевтичних товарів, роботи з ефективного управління асортиментом парафармацевтичних товарів в аптечних організаціях в умовах імпортозаміщення практично відсутні.

Аналіз останніх досліджень та публікації: Дослідження ринку парафармацевтичних товарів присвячені наукові роботи вітчизняних вчених (Е.Е. Лоскутовой, Л.В. Мошкова, Л.В. Михайлової, Е.А., Ізотової, Е.А.), а також ряду зарубіжних авторів (А. Немченко, І.В. Вермешчева, Б.П. Громовик, Дж. Джардім, П. Маліновська і ін.). Однак, дані дослідження свідчать про відсутність науково обґрунтованих підходів до оптимізації забезпечення населення парафармацевтичними товарами.

Таким чином, необхідність розробки методичних підходів до оптимізації забезпечення населення парафармацевтичними товарами послужила об'єктивним обґрунтуванням актуальності даного дослідження.

- **Мета статті:** визначити основні шляхи оптимізації забезпечення населення парафармацевтичними товарами.

Виклад основного матеріалу: Для початку, варто відзначити, що парафармацевтична продукція – це товари додаткового аптечного асортименту, супутні лікарські засоби і вироби медичного призначення, призначені для профілактики, лікування захворювань, полегшення стану людини, догляду за частинами тіла [1, с. 416].

Тому пропонуємо розглянути класифікацію парафармацевтичної продукції на рисунку 1.

Рисунок 1. Класифікація парафармацевтичної продукції [2]

Товари, призначені для матері і дитини – це спеціалізоване білизна для вагітних і годуючих жінок: бандажі, пояси дородові і післяпологові, пристосування для миття дитини. Комплекти для зціджування молока, памперси, підгузники, пелюшки та інші засоби для гігієни новонароджених та їхніх матерів.

Лікувальна косметика – вироби по догляду за шкірою, волоссям, порожниною рота.

Товари для догляду за хворими – це дозатори, поїльника, калоприймачі, мочеприйемники, протипролежневі матраци, простирадла і ін.

Товари для пропаганди здорового способу життя – це медична, санітарно-просвітня, фармацевтична, спортивна література, газети, журнали. Відео- і аудіопродукція і предмети для забезпечення здорового способу життя (тренажери, масажери та ін.).

Санітарно-гігієнічні товари – це товари, призначені для забезпечення особистої гігієни людини і санітарного режиму в лікувальних та аптечних установах (дезінфікуючі, миючі та гігієнічні).

Товари для перев'язки і фіксації – лікувальні шкарпетки, гольфи, панчохи, лейкопластир, різні пов'язки медичні та ін.

Товари для контролю показників здоров'я – це різні прилади, апарати медичного призначення для діагностики (пульс, тиск, температура і т.д.), тест-смужки різних типів і інші засоби контролю.

Продукти лікувально-профілактичного харчування – дієтичне і дитяче харчування, БАДи, мінеральні води і т.п. [3, с. 241]

На сьогоднішній день аналізуючи забезпечення населення парафармацевтичними товарами можна виділити наступні варіанти для їх оптимізації:

1. Варто сформувати таку організаційну структуру управління, яка відповідає за забезпечення парафармацевтичними товарами, населення, яка взмозі попереджати причини виникнення неузгоджених рішень.

2. Потрібно чітко визначити стандарти оптимізації управління забезпеченням населення парафармацевтичними товарами.

3. Важливо застосовувати сучасні інформаційні технології на фармацевтичних підприємствах, а саме варто активно застосовувати зарубіжний досвід, що дозволить ефективно оптимізувати забезпечення населення парафармацевтичними товарами.

4. Варто удосконалити систему постачання методом обґрунтованого вибору компетентних постачальників. Крім того, необхідно оптимізувати процес закупівлі парафармацевтичних товарів за критерієм ціна/доступність; потрібно стандартизувати процес закупівлі на підставі розроблення керівництв процесів, стандартних робочих методик та ін.

5. Необхідно активно задіювати принцип клієнтингу – системи тривалих взаємовідносин між підприємствами та оптовими фірмами, аптеками на засадах вигідного існування партнерства та ділової прихильності.

6. Варто розробити та задіяти стандарти забезпечення населення парафармацевтичними товарами оптовими фармацевтичними фірмами

роздрібних аптечних закладів з метою гарантії клієнтам задекларованого підприємством – постачальником переліку додаткових переваг, які вони можуть отримати водночас із товаром.

7. Покращити процес забезпечення населення парафармацевтичними товарами підприємствах шляхом врахування чинників, які пов'язані з властивостями фармакологічної дії та чинників дистриб'юції на фармацевтичному ринку.

Окремо варто вказати на оптимізацію законодавства, що регулює парафармацію. Таким чином, необхідно внести чіткі зміни в Закон України «Про лікарські засоби», для більш точного розмежування цієї галузі [4]. Оскільки на даному етапі нормативно-правовий документ не містить визначення «парафармацевтика», при цьому включає в себе поняття «біологічно активна добавка». На сьогоднішній день, єдиний документ, який частково регламентує стан справ щодо парафармації є Закон України «Про якість та безпека харчових продуктів та продовольчої сировини» від 06.08.2005 р. № 2809-IV» [5]. Також, відповідно до закону «Про якість та безпека харчових продуктів та продовольчої сировини» виробництво парафармацевтичних коштів має відповідати міжнародним стандартам НАССР. НАССР визначає найбільш безпечні методи виробництва і зберігання сировини, регулює методи дистрибуції та роздрібною торгівлі, і запобігає виникненню критичних моментів на підприємствах.

Висновки: Таким чином, наявність проблем, які стосуються забезпечення населення парафармацевтичними товарами, ще раз підтверджує необхідність подальшого розвитку, удосконалення та оптимізації діяльності представників фармацевтичної галузі з використанням сучасних елементів забезпечення населення парафармацевтичними товарами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Енциклопедичний тлумачний словник фармацевтичних термінів: українсько-латинсько-російсько-англійський: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / уклад.: І. М. Перцев, Є. І. Світлична, О. А. Рубан та ін.; за ред. проф. В. П. Черних. – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 824 с.

Фармацевтичне право та законодавство. Примірний програма навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти кваліфікації освітньої «Магістр фармації» / А.А. Котвицька, І.В. Кубарева, А.В. Волкова та ін. – Київ, 2018. – 17 с.

Фармацевтичні та медико-біологічні аспекти ліків: навч. посібн. / І.М Перцев, О.Х. Пімінов, М.М. Слободянюк [та ін.]; за ред. І.М. Перцева. – Видання друге, перероблене та доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2017. – 728 с.

Про лікарські засоби. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Про якість та безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15#Text>

Shostak Lyubov Gennadyevna

Kyiv International University

(Kyiv, Ukraine)

Milskiy Vitaliy Igorovich

Kyiv International University

(Kyiv, Ukraine)

**WAYS TO OVERCOME THE PROBLEMS OF PROVIDING
THE POPULATION WITH PARAPHARMACEUTICAL GOODS**

***Abstract:** the article considers the optimization of parapharmaceuticals for the drug market in Ukraine. The need to improve parapharmaceuticals as adjunctive therapy in the treatment of diseases of varying severity.*

***Keywords:** parapharmacy, parapharmaceuticals, parapharmaceutical products.*